

Nederland profiteert volop van de Amerikaanse AI boom. De verkiezingswinst van de Democraten kan ons welvaart kosten.

Posted on 10 november 2026 by Menno Tamminga

Kedéng. Afgelopen donderdag viel opeens de bodem weg onder de aandelen van de onaantastbaar gewaande technologiebedrijven. Niet alleen op Wall Street, ook aan het Damrak. Opeens ontstond twijfel over de houdbaarheid van de ongeëvenaarde '*AI boom*', de investeringshausse in datacentra, rekenkracht, de chip-industrie en de digitale economie in brede zin.

De aanleiding: de Democratische verkiezingsoverwinning twee dagen eerder.

Profijtelijke trend

De schokken worden in eerste instantie in de VS gevoeld. Maar twijfel en onzekerheid over de *AI boom* zijn ook in Nederlandse directiekamers brandende

onderwerpen. In Veldhoven en Eindhoven, maar ook in Almere, Utrecht, Diemen-Zuid en Duiven. En ook het Binnenhof moet alert zijn.

Want de Amerikaanse investeringshausse in AI is een profijtelijke trend voor een trits grote Nederlandse bedrijven. Dat zijn op de eerste plaats de koplopers in de rap uitdijende Nederlandse technologiesector, met chipmachinefabrikant ASML (in Veldhoven) en gespecialiseerde bouwers als ASM International (Almere) en Besi (Duiven).

Maar ook bedrijven waarvan je het op het eerste gezicht niet zou verwachten. Toeleveranciers van de technologiebedrijven zoals VDL (Eindhoven) en Aalberts (Utrecht) en dienstverleners, zoals Randstad (Diemen-Zuid).

Als het in Nederland over de Amerikaanse *AI boom* gaat, zijn het de tech miljardairs uit Silicon Valley die ter sprake komen. Elon Musk, Mark Zuckerberg (Facebook), Jef Bezos (Amazon) en Larry Ellison (Oracle). Zij hebben zich de afgelopen jaren ontwikkeld als steunpilaren van de regering-Trump.

Het meest op de voorgrond treedt Musk. De rijkste mens op de planeet. Topman en grootaandeelhouder van Tesla, berichtendienst X en SpaceX.

Hij stak dit jaar zo'n 500 miljoen dollar in Republikeinse verkiezingscampagnes, waarvan naar schatting een derde in Texas, zijn thuisstaat. De Republikeinen leden niettemin cruciale verliezen. Texas verkoos een Democratische senator en een Democratische gouverneur.

De ruimte in…

De vraag is nu of de bouw van nieuwe rekencentra, waaronder de gigantische Terafab van Musk, ongehinderd door kan gaan. Vandaar dat Musk na de eerste verkiezingsuitslagen op X schreef '*Data centers in space looking pretty appealing right now'*. Datacentra in de ruimte zien er nu wel best aantrekkelijk uit. Een van Musks vergezichten zijn rekencentra in de ruimte.

In tien Amerikaanse staten stonden samen 41 voorstellen op de lokale verkiezingsagenda om de bouw van nieuwe datacentra aan voorwaarden te koppelen of juist aan te moedigen. Bij 40 verkiezingen steunden kiezers voor restricties en stemden ze tégen stimulansen voor extra centra.

Lekker op gang

Hoe deze uitspraken in de praktijk uitpakken, moet nog blijken. Maar het is wel een teken aan de wand. Donderdag kelderden de koersen, vrijdag bleef het rustig.

De Amerikaanse *AI boom* was net lekker op gang gekomen. Dit jaar naar schatting bijna 600 miljard dollar investeringen, volgend jaar mogelijk het dubbele.

De investeringshausse was goed nieuws voor bijvoorbeeld Randstad, dat in de VS bouwvakkers en technici levert voor de bouw van rekencentra. Het industrieconcern VDL kondigde onlangs een aanzienlijke investering aan in uitbreiding van zijn fabriek in Georgia met het oog op de *AI boom*. Ook Aalberts vermeldde bij zijn laatste winstcijfers de groei van de afzet aan de technologiesector.

Tech favoriet

De investeringshausse is koren op de molen van beleggers. In de top-25 beleggingen in individuele beursgenoteerde aandelen van particuliere Nederlandse beleggers staan maar liefst elf technologiebedrijven, waaronder Amazon (19de plaats), Tesla (16), Microsoft (10), Alphabet (Google; 8), Besi (7), Nvidia (6), ASM (5) en ASML (1). Op 30 juni hadden Nederlanders voor ruim 6 miljard euro in ASML gestoken.

ASML heeft een feitelijk monopolie op de productie van machines waarmee chips gefabriceerd worden. Dat geeft het bedrijf én Nederland een prominente positie, niet alleen in de AI-race, ook in de wereldpolitiek.

Kwetsbaar Eindhoven

ASML is het Nederlandse industriële paradepaardje. Juist de koppositie maakt het bedrijf een motor van economische vooruitgang. Zie zijn uitbreidingsplannen in en om Eindhoven en de rekrutering van duizenden nieuwe werknemers en kennismigranten. De vlag gaat uit in 'Brainport', ook bij de toeleveranciers.

Het succes heeft ook een keerzijde. Kwetsbaarheid. Wat als de *AI boom* inzakt?

Dat geldt voor ASML maar óók voor Nederland. Analisten van ING 'kroonden' ASML

drie weken geleden tot dé economische machtsfactor van Nederland. Zij taxeerden de bijdrage van ASML in zijn eentje aan de Nederlandse economie op 1,6 procent. Tel je de toeleveranciers erbij op dan is het 2,2 procent. Kortom de Nederlandse economische groei is voor een steeds groter deel afhankelijk geworden van de gang van zaken bij ASML en indirect van de *AI boom*.

Kwetsbaar Nederland

Het afgelopen derde kwartaal verraste de Nederlandse economie ondanks stijgende gas- en olieprijzen, politieke verlamming en handelsbelemmeringen met 0,6 procent groei. De afgelopen vier kwartalen samen: 2,1 procent groei. Een van de blikvangers in het laatste kwartaal was de uitvoer van machines. Dank u wel, ASML

Wat straks politiek gebeurt in Texas en andere Amerikaanse staten is een ver-van-ons-bed show. Maar de gevolgen zijn dat niet. Door de Democratische stembuswinst kan de Nederlandse groei en welvaart een pijnlijke knauw krijgen.

Wynia's Week *brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. Doet u (weer) mee? Hartelijk dank!*